

Projekt UNESCO

Bílá Telč

V minulém čísle jsme vám představili v rámci projektu Poznej světové dědictví UNESCO, jehož partnerem je Centrum FotoŠkoda, Průhonický park. Dnes zveme do Telče, jednoho z našich nejkrásnějších měst, která od roku 1992 patří ke světovému kulturnímu dědictví UNESCO. Díky tomuto zápisu se o malém šestitisícovém městě v jihozápadním cípu Moravy ví po celém světě.

autor RNDr. Milena Blažková • foto archiv města Telč

Založení města koncem 11. století se dává do souvislosti s moravským knížetem Otou II. a jeho vítězstvím nad českým Břetislavem. Nejstarší písemná zpráva o Telči pochází však až z roku 1335, kdy ji vykoupil ze zástavy po svém otci Janu Lucemburském moravský markrabě Karel, později císař Karel IV. V královských rukách zůstala do roku 1339, tehdy ji Karel vyměnil s pány z Hradce za hrad Bánov. Kolem původní vodní tvrze založené na křižovatce obchodních cest, později gotického hradu, se rozvinulo město, jehož doba největšího rozkvětu spadá do 16. století za panování osvíceného Zachariáše z Hradce.

POHÁDKOVÝ ZÁMEK A PŘÍCHOD BAROKA

Zachariáš se zhlédl v italské renesanci a středověký hrad nechal pod vedením významného stavitele Baldassara Maggi z Arogna přestavět na pohodlný zámek s překrásným arkádovým nádvořím a zahradou. Vznikly Zlatý a Mramorový sál a další prostory zdobené kazetovými stropy a malbami, přibyla klenotnice, zbrojnice, vřetenové schodiště, štuková výzdoba kaple sv. Jiří a hlavně sgrafitová výzdoba. V roce 1580 nechal Zachariáš přistavět nádhernou kapli Všeck svatých, v níž je i se svou manželkou Kateřinou pochován. Mohl si velkorysé dílo dovolit, pánové z Hradce patřili v Českém království po Rožmbercích k nejbohatším a nejvýznamnějším, sám Zachariáš se vypracoval až na moravského zemského hejtmána.

— „Doba největšího rozkvětu města spadá do 16. století, do doby panování Zachariáše z Hradce.“

V současné době patří telčský zámek k nejlépe dochovaným renesančním architektonickým komplexům v České republice, jeho součástí je i galerie a regionální muzeum.

Městu ve středověku nechybělo opevnění s branami a strážními věžemi, jednou z nich je pozdně románská věž kostela sv. Ducha, nejstarší dochovaná památka ve městě. V 17. století přišli do Telče jezuité a s nimi i nový sloh – baroko. Vznikla jezuitská kolej, kterou za 119 let trvání řádu prošlo několik tisíc jezuitských noviců. Dnes je sídlem Univerzitního centra Masarykovy univerzity v Brně a obnovený sklepní barokní sál slouží studentům jako aula. Jezuitům se přičítají i další barokní stavby ve městě, kostel Jména Ježíš s bohatou štukovou výzdobou a latinské gymnázium. V duchu baroka začali své domy nakonec přestavovat i měšťané, a i když Telč často trápily požáry a mnohé bylo zničeno, historické jádro se zámekem se dochoválo v původní kráse dodnes.

01

02

03

04

01 Prázdninová pohoda na náměstí Zachariáše z Hradce ve stínu Mariánského sloupu.

02 Měšťanské domy na náměstí přes sochu sv. Markéty, patronky města.

03 Telčský zámek a jeho park tvoří často kulisu oblíbených českých pohádek.

04 Pohled na kostelní věž od Ulického rybníka.

Malované domy se širokými štíty a typickým podloubím na hlavním telčském náměstí stěží najdou ve světě konkurenci.

UNIKÁTNÍ NÁMĚSTÍ SE DVĚMA KAŠNAMI

Zcela ojedinělým světovým fenoménem zůstává telčské náměstí, dílo bohatých měšťanů, kteří za Zachariášem z Hradce nezůstali v ničem pozadu. Využili přítomnosti italských mistrů a zručných řemeslníků a podle jejich vzoru měnili původní dřevěné domy v honosné a bohatě zdobené kamenné stavby. Po roce 1560 už nechyběla u domů typická podloubí a klenuté mázhausy, uvnitř malované trámy, kazetové stropy či fresky. Z interiéru přenesli výzdobu i na fasády domů, za vrchol považovali sgrafito. Nejhonosnější stavbou náměstí se stala radnice s unikátně řešeným průčelím. Pozornosti dnešních návštěvníků rozhodně neujde ani nárožní dům číslo 15 s arkýřem a okny s kamenným ostěním, jehož vzácné sgrafito na fasádě zobrazuje Ukřižování, Saula a Davida, Spravedlnost a další historické výjevy. Širokým štítem na sebe zase upozorňuje třípodlažní rohový dům, číslo popisné 32, který sloužil jako panská kuchyně. A tak bychom mohli pokračovat dům od domu, každý má svá specifika, svou historii a svůj příběh. Obraz náměstí dotvářejí dvě kašny, Dolní se sochou svaté Markéty – patronky Telče, a Horní se Silenem držícím v náručí malého Dionýse. Mezi nimi pak stojí Mariánský morový sloup, dílo Davida Liperta z roku 1720. Stojí za to si ráno přivstat a projít se podloubími liduprázdným tichým náměstím bez aut. Jako mávnutím kouzelného proutku se ocitnete o pár století zpátky.

SOUČASNÁ TELČ

Historický odkaz si Telč připomíná na každém kroku, město však má rozhodně daleko k nějakému neživému skanzenu, naopak žije bohatým kulturním životem. Filmové a hudební festivaly se střídají s výstavami, na zámku i v historickém centru města často uvidíte pracovat filmaře a v sezoně uslyšíte na náměstí cizí jazyky častěji než češtinu. Oblíbené jsou také sportovní akce jako prázdniny v Telči, závody veteránů nebo balonové létání. Zkrátka v Telči se stále něco děje. Nejlepší je přijet se přesvědčit na vlastní oči.

Více o městě i dění v něm najdete na www.telc.eu a www.telc-etc.cz. ■